

Trin problem baeddu gan ddefnyddio therapi radioamledd endosgopig (gwres)

*Mae arweiniad
Techlechydd NICE
yn rhoi cyngor i'r
GIG ar pryd a sut y
gellir defnyddio
triniaethau
llawfeddygol
newydd mewn arfer
clinigol.*

Mae'r daflen hon yn ymwneud â phryd a sut y gellir defnyddio therapi radioamledd endosgopig (gwres) yn y GIG i drin pobl â phroblem baeddu. Mae'n egluro'r canllawiau (cyngor) gan NICE (y Sefydliad Cenedlaethol dros lechyd a Rhagoriaeth Glinigol).

Mae'r arweiniad Techlechydd yn gwneud argymhellion ar ddiogelwch triniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio. Gall ymyriad olygu prawf, triniaeth neu lawdriniaeth sy'n cynnwys torri neu wneud twll yn y croen, neu endosgop i edrych y tu mewn i'r corff, neu ffynonellau ynni fel pelydrau-X, gwres neu uwchsain. Nid yw'r canllawiau'n cynnwys p'un a ddylai'r GIG ariannu'r driniaeth ai peidio. Gwneir penderfyniadau ynglŷn ag arian gan gyrrff lleol y GIG (ymddiriedolaethau gofal sylfaenol ac ymddiriedolaethau ysbytai) ar ôl ystyried pa mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio a ph'un a yw'n cynnig gwerth am arian i'r GIG.

Mae NICE wedi paratoi'r canllawiau hyn gan fod y driniaeth yn eithaf newydd. Mae hyn yn golygu nad oes llawer o wybodaeth hyd yma am ba mor dda mae'n gweithio, pa mor ddiogel ydyw a pha gleifion fydd yn cael y budd mwyaf ohoni.

Ysgrifennwyd y daflen hon i helpu pobl y cynigiwyd y driniaeth hon iddynt fel y gallant benderfynu p'un a ddylent gytuno (cydsynio) iddi ai peidio. Nid yw'n disgrifio baeddu na'r driniaeth yn fanwl – dylai aelod o'ch tîm gofal iechyd hefyd roi gwybodaeth lawn a chynghor i chi am hynny. Mae'r daflen yn cynnwys rhai cwestiynau y gallech fod am eu gofyn i'ch meddyg i'ch helpu i ddod i benderfyniad. Ceir rhai ffynonellau gwybodaeth a chymorth pellach ar dudalen 7.

Beth mae NICE wedi'i ddweud?

Er bod tystiolaeth i ddangos bod y driniaeth hon yn ymddangos yn ddiogel, mae ansicrwydd o hyd ynghylch pa mor dda y mae'n gweithio gan mai dim ond tystiolaeth am ba mor dda y mae'n gweithio yn y byrdymor, yn seiliedig ar nifer fach o gleifion, sydd ar gael. Os bydd meddyg am ddefnyddio'r driniaeth i drin problem baeddu, dylai sicrhau ei fod yn cymryd camau ychwanegol i egluro'r ansicrwydd ynghylch pa mor dda y mae'n gweithio, ynghyd â'r risgiau posibl. Dylai hyn ddigwydd cyn i'r claf gytuno (neu beidio â chytuno) i gael y driniaeth. Dylid rhoi'r daflen hon a gwybodaeth ysgrifenedig arall i'r claf fel rhan o'r drafodaeth. Dylid hefyd roi trefniadau arbennig ar waith i fonitro'r hyn sy'n digwydd i'r claf ar ôl y driniaeth. Dim ond mewn unedau sy'n arbenigo mewn asesu a thrin problem baeddu sy'n gallu cynnig amrywiaeth o opsiynau o ran triniaeth y dylid cynnal y driniaeth hon.

Mae NICE wedi annog gwaith ymchwil pellach i ba mor dda y mae'r driniaeth hon yn gweithio yn yr hirdymor, sut mae'n effeithio ar ansawdd bywyd a pha gleifion allai gael budd, ac efallai y bydd yn edrych ar y driniaeth hon eto os daw rhagor o wybodaeth i'r amlwg.

Efallai nad hon yw'r unig driniaeth bosibl ar gyfer baeddu.

Dylai eich tîm gofal iechyd siarad â chi ynghylch p'un a yw'n addas i chi a pha driniaethau eraill sydd ar gael.

Trin problem baeddu gan ddefnyddio therapi radioamledd endosgopig (gwres)

Yr enw meddygol ar gyfer y driniaeth hon yw 'therapi radioamledd endosgopig o sffincter yr anws ar gyfer problem baeddu'.

Ni chaiff y driniaeth ei disgrifio'n fanwl yma - siaradwch â'ch arbenigwr i gael disgrifiad llawn.

Mae baeddu yn digwydd pan fydd unigolyn yn colli'r gallu i reoli symudiadau'r coluddyn, gan arwain at ollwng ysgarthion yn anfwriadol.

Gall baeddu gael ei achosi gan nifer o wahanol bethau. Gall achosi gofid a chael effaith ddifrifol ar fywyd bob dydd.

Fel arfer mae'r driniaeth gychwynnol ar gyfer baeddu yn cynnwys rheoli deiet a meddyginiaeth i atal dolur rhydd. Efallai y dilynir hyn drwy hyfforddiant cyhyrau llawr y pelfis a hyfforddiant sffincter yr anws. Os bydd y triniaethau hyn yn methu, efallai y bydd angen llawdriniaeth.

Yn y driniaeth newydd hon, defnyddir ynni gwres i achosi rhywfaint o ffibrosis (sy'n debyg i feinwe wedi'i chreithio), gan dynhau'r cylch o gyhyr sy'n ffurfio sffincter yr anws a helpu i reoli symudiadau'r coluddyn. Bwriad y driniaeth yw bod yn llai ymwithiol na thriniaethau llawfeddygol eraill. Caiff y driniaeth ei chyflawni gyda'r claf wedi'i lonyddu a chan ddefnyddio anesthetig lleol.

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Os yw eich meddyg wedi cynnig y driniaeth hon i chi, dylai ddweud wrthyfch fod NICE wedi penderfynu er ei bod yn ymddangos yn ddiogel, mae ansicrwydd ynghylch pa mor dda y mae'n gweithio. Nid yw hyn yn golygu na ddylid cynnal y driniaeth, ond dylai eich meddyg egluro beth mae'r driniaeth yn ei olygu yn llawn a thrafod y manteision a'r risgiau posibl gyda chi. Dim ond ar ôl i chi gael y drafodaeth hon y dylid gofyn i chi p'un a ydych am gytuno i gael y driniaeth hon. Dylech gael gwybodaeth ysgrifenedig, gan gynnwys y daflen hon, a'r cyfle i drafod y driniaeth gyda'ch meddyg cyn i chi wneud penderfyniad.

Efallai y byddwch am ofyn y cwestiynau isod

- Beth yn union yw'r driniaeth hon?
- Beth yw'r manteision posibl?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi? A allai'r driniaeth wneud i mi deimlo'n waeth?
- A oes triniaethau eraill ar gael?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydynt?
- Pa ofal y bydd ei angen arnaf ar ôl y driniaeth?
- Beth sy'n digwydd os aiff rhywbeth o'i le?
- Beth allai ddigwydd os na chaf y driniaeth?

*Gallech ddewis cael
y driniaeth hon, cael
triniaeth wahanol,
neu beidio â chael
triniaeth
o gwbl.*

Crynodeb o fanteision a risgiau posibl

Ceir disgrifiad bras isod o rai o'r manteision a'r risgiau a welwyd yn yr astudiaethau a ystyriwyd gan NICE. Edrychodd NICE ar wyth astudiaeth o'r driniaeth hon.

Pa mor dda mae'r driniaeth yn gweithio?

Defnyddiodd dwy astudiaeth yn cynnwys 50 a 19 o gleifion holiadur ansawdd bywyd â phroblem baeddu i asesu ffordd o fyw, ffyrdd o ymdopi, iselder ac embaras cyn ac ar ôl y driniaeth. Dilynodd yr astudiaeth o 50 o gleifion eu cynnydd am chwe mis a dilynodd yr astudiaeth o 19 o gleifion eu cynnydd am bum mlynedd. Dangosodd y ddwy astudiaeth y gwnaeth ansawdd bywyd y cleifion wella yn y pedwar maes, ac y cynhaliwyd y gwelliannau.

Yn ogystal ag ansawdd bywyd, roedd yr astudiaeth o 50 o gleifion yn cynnwys profion clinigol yn ystyried pwysedd y sffincter, teimlad yn y rectwm, gweithrediadau nerfau ac unrhyw broblemau â'r sffincter, ond canfu nad oedd unrhyw wahaniaethau ar ôl y driniaeth.

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr mai nodau'r driniaeth yw gwella'r broblem baeddu ac ansawdd bywyd.

Risgiau a phroblemau posibl

Yn yr astudiaeth o 50 o gleifion, ffurfiodd wlserau yn anws dau glaf, dwy i dair wythnos ar ôl y driniaeth. Ar gyfer un claf, roedd hyn yn ysgafn a chafodd ei ddatrys, a gwellodd ei ymataliaeth. Ar gyfer y claf arall, achosodd yr wlser boen yn yr anws, ac roedd ei ymataliaeth yn waeth chwe mis ar ôl y driniaeth. Nododd yr astudiaeth hon hefyd fod gan bum claf boen yn yr anws ar ôl y driniaeth.

Yn y ddwy astudiaeth o 50 a 19 o gleifion, cafodd saith claf achosion o waedu difrifol ar ôl y driniaeth, gan orfod cael pwythau i reoli'r gwaedu.

Yn yr astudiaethau o 50 a 24 o gleifion, nododd cyfanswm o ddau glaf eu bod yn rhwym a nododd un fod ganddo ddolur rhydd.

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cynghorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cynghorwyr fod gwaedu difrifol a'r anws yn culhau ymhlith y cymhlethdodau.

Rhagor o wybodaeth am faeddu

Gall NHS Choices (www.nhsdirect.wales.nhs.uk) fod yn fan da i gael gwybod mwy. Efallai y gall eich gwasanaeth cyngor a chysylltiadau cleifion (a elwir yn 'PALS' fel arfer) lleol roi gwybodaeth a chymorth pellach i chi. I gael manylion am holl ganllawiau NICE ar broblemau baeddu, ewch i'n gwefan yn www.nice.org.uk

NICE

Mae NICE yn llunio canllawiau (cyngor) i'r GIG ar atal, canfod a thrin gwahanol gyflyrau meddygol. Ysgrifennir y canllawiau gan arbenigwyr annibynnol gan gynnwys gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a phobl sy'n cynrychioli cleifion a gofalwyr. Maent yn ystyried pa mor dda mae ymyriad yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw, ac yn holi barn cynghorwyr arbenigol. Mae'r arweiniad Techlechydd yn berthnasol i'r GIG cyfan yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Disgwylir i staff sy'n gweithio yn y GIG ddilyn y canllawiau hyn.

I gael rhagor o wybodaeth am NICE, ei waith a sut mae'n gwneud penderfyniadau, ewch i www.nice.org.uk/aboutguidance

Mae'r daflen hon yn ymwneud â 'therapi radioamledd endosgopig o sffincter yr anws ar gyfer problem baeddu'. Mae'r daflen hon a'r canllawiau llawn a anelir at weithwyr gofal iechyd proffesiynol ar gael yn www.nice.org.uk/guidance/HTG262

Rydym yn annog sefydliadau gwirfoddol, sefydliadau'r GIG a chlinigwyr i ddefnyddio testun o'r llyfryn hwn yn eu gwybodaeth eu hunain am y driniaeth hon.

National Institute for Health and Clinical Excellence

MidCity Place, 71 High Holborn, London, WC1V 6NA; www.nice.org.uk

ISBN 978-1-4731-8431-2

N2544 1P May 11

© National Institute for Health and Clinical Excellence, 2011. All rights reserved. This material may be freely reproduced for educational and not-for-profit purposes. No reproduction by or for commercial organisations, or for commercial purposes, is allowed without the express written permission of NICE.